

במינם ולא בשאינם מינם, וצמר רחל בת עז אינו פוטר רק במינו ולא בשאינו מינו).

ובפרי מגדים (ריש סי' ט') הוסיף דאף צמר מרחל בת רחל שאביה היא עז גם כן אין לו דין צמר כיון שהוא בא מן הכלאים.

ותמה עליו בביאור הלכה (שם ד"ה רחלים) דלא ידע מנין לו זה, וגם יוצא מזה קולא גדולה לענין כלאים דאין דינו כצמר ומותר בפשתים. וכתב דאולי ט"ס יש בדבריו.

בחזון איש (יו"ד סי' ק"צ ס"ק ה') יישב דברי הפרי מגדים עפ"י היוצא מתוך הסוגיא כאן דכלאים (-מרחל עם עז) גרוע טפי מנדמה, וממילא בכלאים פטור מן הבכורה, ואין לוקין על צמרו משום כלאים, ופסול להקרבה, ולפי זה אף לענין ציצית אין דינו של הכלאים כצמר ואינו פוטר רק במינו, ומיושב מש"כ הפרי מגדים.

★★

בגמ': וטהורה מטמאה מי מיעברא אין דקימא לן דאיעבר מקלוט כרבי שמעון.

בשו"ת נשמת חיים (סי' צא) נשאל, לגבי הכלל שאמר רבי יהושע בן לוי (בכורות ז, א), 'לעולם אין מתעברת לא טמאה מן טהור, ולא טהורה מן טמא', האם נאמר כלל זה גם בעופות, או שכלל זה הוא רק בבהמה ולא בעופות.

בתחילת תשובתו נוטה להוכיח דכלל זה לא נאמר בעופות, דתוספות במסכת נדה (ג, ב ד"ה תרנגולתא) פירשו מתחילה את מה שאמר רב פפא תרנגולא דאגמא אסור, ואחר כך אמר תרנגולתא דאגמא שריא, שבאמת מין אחד הוא, ורק שמקודם מדובר בזכר והוא אסור והנקבה מותרת ובכל זאת יתכן שנולדים זה מזה, ומבואר דסוברים שכלל זה נאמר רק בבהמה אבל לא בעופות.

אמנם מדברי הגמרא כאן יש לדחות, דהרי מבואר דאף דאין הטהורה מתעברת מטמא, מכל מקום קלוט בן פרה דאסור באכילה לרבי שמעון מתעברת פרה אחר כך מן הקלוט הזה, אלא דהולד הנולד מהפרה הזאת שאביו היה קלוט בן פרה אף שאביו הקלוט בן פרה הזה היה אסור באכילה לרבי שמעון, אף על פי כן הולד הנולד ממנו מותר באכילה, ואמנם

נחלקו האם הולד מותר באכילה, אבל לכולי עלמא פרה מתעברת מן הקלוט בן הפרה.

לפי זה יש להעמיד את דברי התוספות בנדה גם כעין זה, דתרנגולתא דאגמא אף שהתרנגול דאגמא האסור באכילה הרי נולד מתרנגולתא דאגמא דשריא, לפיכך יכולה תרנגולתא דאגמא להתעבר ממנו, אבל שאר עופות טמאים ממש יש לומר שלעולם לא יוכלו להתעבר מעופות טהורים, וכללו של רבי יהושע בן לוי נאמר גם על עופות.

דף ע"ח ע"ב

בגמ': אמר רבא האומר הרי עולה והפריש שור ובא אחר וגנבו פטר גנב נפשי בכבש כו'.

עפ"י בנה בשו"ת מהר"ם מינץ (סי' קי"ג) חידוש גדול, שהגנב אתרוג הדר מחבירו לפני החג יכול להחזיר לו אתרוג פשוט, דכמו דאמרינן הכא דלגבי המעלה של קרבן יכול לפטור את עצמו בכבש במקום שור, ה"נ יכול לפטור א"ע באתרוג פשוט במקום אתרוג הדר.

בשו"ת חכם צבי (סי' ק"כ) דחה ראייתו, דשאני הכא דהרי הקרבן אין לו דמים לבעל הקרבן, שהרי אמרו שהמוכר עולתו ושלמיו לא עשה כלום, ולכן לגבי דידי שור וכבש שווים הם, אבל לגבי אתרוג כיון שהדר י"ל יותר דמים בשוק, ממילא גם לגבי הגנב שוה אליו אתרוג הדר יותר מסתם אתרוג, וצריך הגנב להחזיר אליו אתרוג הדר.

ותדע שהרי אם גנב מהמוכר אתרוגים אתרוג הדר בודאי צריך לשלם לו אתרוג הדר, דהרי לגבי דידי אין האתרוג אליו לצורך גבוה, וא"כ ה"ה אם גנב ממי שקנהו ממנו משלם אליו אתרוג הדר. וכן כתב להשיג ולחלק במשנה למלך (הל' מעשה הקרבנות פט"ז ה"ז).

ועיין בשער המלך (בהשמטות בסוף חיבורו) מש"כ בזה.

★★

בערוך לנר על סוכה בבכורי יעקב (סי' תרנ"ו סק"ג) יישב קושיית האחרונים על המהר"ם מינץ, דאע"ג דאינו יכול למכור את קרבנו מ"מ מבואר בערכין (כ"ח ע"ב) מחרים אדם את קדשיו, אם נדבה נותן את טובתה, הרי דהקרבן שוה לו כפי שויותו לענין הטובת הנא', ובפרט דהכא איירי רבא,